Klein eiland, groot avontuur

FORMENTERA IN MEER DAN ÉÉN DAG

Menig Ibizaganger maakt graag een dagtripje naar het kleine zustereiland Formentera. Best zonde, vindt reisjournalist Monique van Gaal (1963), want dit rustige, grotendeels ongerepte paradijsje verdient beslist een nadere kennismaking. Zeker nu de 32 'Groene Routes' – samen goed voor zo'n 100 kilometer fiets- of wandelplezier – je langs de allermooiste kliffen, stranden, vuurtorens en dorpjes gidsen.

TEKST & BEELD: MONIQUE VAN GAAL

Camí de sa Pujada

Nog een beetje onwennig ga ik op zoek naar het startpunt van mijn eerste fietstochtje. Laat ik voor het gemak maar eens beginnen met de Groene Routes 1 en 2, is mijn gedachte, niet al te ver weg van mijn hotelletje in Es Pujols. Het onverharde pad voert pal langs een beschermde zoutwaterlagune, de Estany Pudent, die deel uitmaakt van het Natuurpark Ses Salines – een uitgestrekt gebied dat het zuiden van Ibiza en het noorden van Formentera omvat. Stinken (pudent betekent 'stinkend') doet de lagune gelukkig niet meer; de vieze geur van weleer lijkt voorgoed verdwenen, de naam beklijft. Ik zet mijn fiets, met voorop een handig mandje waarin ik mijn cameratas kwijt kan, op de standaard en lees op het informatiebord over de bijzondere vogels die je hier kunt spotten. Drie eenzame flamingo's tel ik, daar heel in de verte.

Een smalle, anderhalf kilometer lange **landtong** met aan weerszijden spierwitte zandstranden

Blauw fietsje

Ik trap het haventje van La Savina binnen, en zie het nu bij licht. Gisteravond heeft de veerboot mij hier in het duister afgezet, na een overtocht van nog geen uur. Ibiza-stad met het hooggelegen fort had er bij vertrek werkelijk schitterend bijgelegen in de ondergaande zon. Vanmorgen hoefde ik in Es Pujols de straat maar over te steken of ik had al een fietsverhuurder te pakken. Een eenvoudig, doch robuust blauw fietsje met drie versnellingen, dat zou voldoen op dit kleine, vlakke eiland. Het Italiaans lijkt hier wel de voertaal, merkte ik op tegen de jongen in de fietswinkel. "Morgen is voor de meesten van hen de vakantie voorbij, dan komen de Nederlanders en Duitsers om te fietsen en wandelen," legde hij uit, "Italianen houden niet zo van fietsen, liever pakken zij de scooter of auto." Langs de fotogenieke zoutpannen in surrealistische kleuren, van roze tot paarsachtig, fiets ik verder noordwaarts. Ik ben benieuwd naar het meest iconische strand van het eiland, Ses Illetes. Een smalle, anderhalf kilometer lange landtong met aan weerszijden spierwitte zandstranden aan een kraakheldere, ondiepe zee. Een heus bountystrand, waar badgasten ondanks de drukte geenszins hutjemutje hoeven te zitten. Ik parkeer mijn fiets en ga voor een heerlijke strandwandeling.

Ruige klifkust

De komende twee dagen reserveer ik voor de ruige westkust; afstanden waarbij ik nog even verder kan wennen aan de oneffen routes en mijn blauwe fietsje. Verlaten paden, hier en daar een oude windmolen. Ik ben op weg naar het enige zandstrandje aan de roodbruine klifkust, Cala Saona. Badgasten zijn mij voor, het is druk op de parkeerplaats, er wordt volop gesnorkeld, gepeddeld en gezwommen in het prachtig blauwe water. Ik klim omhoog, strijk neer op een houten bankje bij een barretje, en bekijk onder het genot van een cola de drukte van bovenaf. Een wandelingetje over de kliffen brengt mij naar de uiterste rotspunt, Punta Rasa. Diep beneden mij raast een boot vol joelende toeristen voorbij. Dat is wel even anders als ik de volgende dag naar een van de oude verdedigingstorens, de Torre de Sa Gavina, fiets. Welgeteld één mountainbiker tegengekomen, die heeft het beter bekeken, ikzelf zal de laatste hobbels lopend moeten nemen. Voor mij ligt de wijde zee. Ibiza is nooit ver weg, ik kijk recht tegen het hoog uit zee stekende rotseiland Es Vedrà aan.
Met nog een hele middag voor mij besluit ik door te trappen naar de zuidkust van Formentera. Een totaal andere wereld: het zes kilometer lange zandstrand, Platja Migjorn, is smal en rommelig. ▸

Met de klok mee, linksboven: Zoutwaterlagune de Estany Pudent • Punta Rasa. Diep beneden mij raast een boot vol joelende toeristen voorbij • Straatje in Sant Ferran • Souvenir uit Ibiza • Torre de Sa Gavina • Strandtentje bij Cala Saona • Green Route • Mijn blauwe fietsje Midden: Het meest iconische strand van het eiland Ses Illetes • Ibiza-stad

Wilde golven veranderen de kleur van het water in melkwit. Bergen aangespoeld zeegras, posidonia oceanica, een beschermde en voor het ecosysteem onmisbare soort. Troef is hier de in de duinen aangelegde boardwalk langs een handjevol strandbars en hotels. Ik zet mijn fiets op slot en ga wandelen. Al gauw raak ik verknocht aan de gemene deler van al die groene routes: veelal doorkruisen ze een van de twee pittoreske dorpen in het centrum van het eiland: Sant Francesc Xavier met de parelwitte kerk en de uitnodigende terrasjes, en het kleinere Sant Ferran de ses Roques met zandkleurige kerk. Telkens terugkeren in een van de dorpjes voelt een beetje als thuiskomen, en ik weet: het is dan nog maar een klein stukje fietsen naar mijn hotelletje in het gezellige Es Pujols, waar het flamboyante Volkswagenbusje voor restaurant Chezz Gerdi door vrijwel iedere voorbijganger wordt gefotografeerd, waar ik langs kraampjes met allerhande prullaria struin, en kledingwinkels vol jurkjes in Ibiza-stijl binnenwip. Of waar ik, gezeten in een verkwikkend zeewaterbadje tussen de rotsen, zie hoe de ondergaande zon de wolkenlucht in vuur en vlam zet. Het noorderlicht is er niets bij.

Naar de zuidpunt

Cap de Barbaria, het uiterste zuidpuntje van Formentera. Zal ik erheen fietsen? 65 hoogtemeters, de laatste tien kilometer geen restaurant of dorp meer te bekennen... en wat als ik een lekke band krijg? Het blijkt allemaal reuze mee te vallen. Onder een dramatisch bewolkte lucht, waaruit de dreiging van een fikse onweersbui spreekt, trap ik rustig door op de paden. Groene Routes – zanderig of met stenen bezaaid – met verschillende nummers voeren er met een omweg naartoe, maar bieden dan ook de mooiste landschappen om mij heen. En: ik kom letterlijk geen mens tegen. Dat geldt overigens niet voor mijn aankomst op de parkeerplaats van de kaap. Een en al drukte met scooters en huurauto's; verboden om verder te rijden. Ook ik parkeer mijn fiets en begin, net als al die andere bezoekers, aan de laatste twee kilometertjes. Een prachtige wandeling door de overduidelijk veelvuldig aan de wind blootgestelde natuur. Gitzwarte wolken omlijsten de witte vuurtoren in de verte. Achter de vuurtoren hoge kliffen. Een krakkemikkig houten laddertje biedt toegang tot een grot, die naar de rand van een boven zee uitstekend stukje klif leidt. Donker, nat en glibberig, niet geheel zonder risico. Ik durf het niet aan, kijk naar anderen die het avontuur wel aangaan, en er niet altijd zonder kleerscheuren van terugkeren.

Met de klok mee: Het suikerwitte kerkje in El Pilar • Uitkijkpunt Camí de sa Pujada • Op zoek naar souvenirs op Ibiza • Het flamboyante Volkswagenbusje voor restaurant Chezz Gerdi dat door vrijwel iedere voorbijganger wordt gefotografeerd • Het 'Romeinse' pad Camí de sa Pujada • Dreigende wolken boven de vuurtoren op Cap de Barbaria

In Torrent de S'Alga bewonder ik de verlaten droogdokken, die bij onheil beschutting bieden aan de **vissers en hun boten**

Ook hier een fotogenieke verdedigingstoren, de Torre des Garroveret. Terwijl ik erheen loop heb ik voortdurend zicht op het hele oostelijke deel van het eiland. Weer bij mijn fiets besluit ik de kaarsrechte autoweg terug noordwaarts te nemen; door de gestage daling zoef ik kilometerslang naar beneden, hoef alleen maar te genieten van de wind in mijn haren en de fraaie panorama's. Zo houd ik nog flink wat tijd over. Ik kijk op de kaart met Groene Routes en besluit af te slaan bij de start van route 12, een twee kilometer lang, met een muur van droge stenen afgezet weggetje richting kust. Daar in Torrent de s'Alga bewonder ik de verlaten droogdokken, die bij onheil beschutting bieden aan de vissers en hun boten. Nogmaals maar een blik op de kaart: via route 14 zou ik terug kunnen fietsen naar Es Pujols. Zou kunnen, ware het niet dat een deel van dit pad toch echt meer iets is voor wandelaars en mountainbikers. Telkens glip ik weg over de dikke keien en besluit dan mijn weg te vervolgen met de fiets aan de hand. Voldaan strijk ik neer in een restaurant aan het water, en bereken de score van vandaag: 25 kilometer fietsen en 4 kilometer lopen.

Geen Romeins pad

Mijn laatste dag. Met toch wat pijn in mijn hart laat ik mijn fietsje staan en pak de bus. Er staat namelijk een flinke klim op mijn zelf in elkaar

Torrent de s'Alga

geflanste programma. "Ik zet je af bij Hotel Entre Pins," deelt de buschauffeur mee, "direct aan de overkant van de weg begint het pad." Het Romeinse pad, of eigenlijk liever gewoon de Camí de sa Pujada, want volgens wetenschappers heeft het pad helemaal niets van doen met de Romeinen. Het is wél een middeleeuws pad, dat bovendien eeuwenlang de enige toegang bood tot het hooggelegen plateau dat La Mola heet.
Inmiddels verbindt de hoofdweg PM-820 de haven van La Savina in het westen met dit meest oostelijke puntje, maar ik doe zoals de monniken het deden in de dertiende eeuw. Grote keien vormen het steile pad, ogenschijnlijk lukraak neergelegd. Ik spot een groene hagedis die er rap weer vandoor schiet. Dan komen de uitzichten, hoe hoger hoe mooier. Op de uitgestrekte vlakte die Formentera eigenlijk is. De intens blauwe zee aan weerszijden van de smalle, groene landstrook. Een blik in de diep onder mij gelegen baai aan een haast loodrechte rotskust, een handjevol zeilboten dobberend op helder blauw-groen water. Simpelweg adembenemend. ▸

Naast de vuurtoren het monument **ter ere van de beroemde schrijver Jules Verne**

Aangekomen op het plateau, alles weer plat als een pannenkoek, volg ik het pad door de pijnboombossen en langs de wijngaarden van Bodega Terramoll, naar het kleine dorp El Pilar de La Mola. Het suikerwitte, haast lichtgevende kerkje staat er schilderachtig bij tegen de wolkenloze lucht. Ik loop verder, heb de vuurtoren al in het vizier en hoef dan ook niet meer naar de juiste richting te zoeken. De Far de la Mola waakt over het allerhoogste punt van het eiland; vanaf deze hoogte van 192 meter bewonder ik links en rechts van mij de ruige kliffen, uiteenlopende schakeringen zeeblauw aan de voet ervan. Naast de vuurtoren het monument ter ere van de beroemde schrijver Jules Verne, die deze plek in zijn science-fictionroman *Hector Servadac* (1877) verwerkte; iets met een komeet die langs de aarde scheert en behalve een aantal mensen van verschillende komaf, ook stukjes aarde met zich meevoert, waaronder Formentera. Op de parkeerplaats wacht ik op de bus die mij over de slingerende weg weer naar beneden brengt, naar het vissersdorp annex badplaatsje Es Caló de Sant Agustí. Zittend op de rotsen, sobere houten droogdokken om mij en het zwembadachtige inhammetje heen, geniet ik intens na, en prijs mijzelf gelukkig dat ik het kleine Formentera een bezoek van meer dan één dag heb gegund. ■

Algemeen

Formentera ligt op slechts een paar kilometer ten zuiden van Ibiza. Op het kleine eiland, ongeveer zo groot als Terschelling, gaat het er een stuk rustiger aan toe, al kan het in juli en augustus behoorlijk druk zijn. Het voor- en najaar zijn daarom de beste periodes voor een bezoek. In de jaren zestig en zeventig kwamen vooral hippies, schrijvers, kunstenaars en muzikanten hierheen. Tegenwoordig zijn het vooral Italianen die de klok slaan. Vanaf september keert de relatieve rust terug en nemen wandelaars en fietsers het stokje over. De meeste bezoekers komen een dagje vanaf Ibiza, maar langer blijven is absoluut aan te raden.

Verblijf/vervoer

Ik boekte een pakketreis van TUI (*Tui.nl*), waarbij alles is inbegrepen: de vlucht naar Ibiza (soms met TUI, soms met Transavia), overtocht met de veerboot, hotel met ontbijt, en alle transfers die hierbij komen kijken. Mijn eenvoudige hotel bevond zich in de enige noemenswaardige badplaats, Es Pujols aan de noordkust: een klein, maar levendig plaatsje met hotels (geen hoogbouw), restaurants, winkeltjes en ijssalons. Tel daarbij op een aangenaam strandje aan een glasheldere zee, uitnodigende rotsbaaitjes, en uitzicht op een aantal mini-eilandjes voor de kust. Meerdere rederijen verzorgen de overtocht (30-55 minuten) van en naar Ibiza, tot wel 58 afvaarten per dag.

Groene routes

Op Formentera zijn 32 wandel- en fietsroutes uitgezet, de 'Rutas Verdes', waarvan er 28 ook geschikt zijn om te fietsen. De routes met lengtes van 1,4 tot 12,3 km (in totaal meer dan 100 kilometer) kruisen elkaar op vele plekken en je kunt dan ook zelf de gewenste dagtocht uitstippelen. De paden worden duidelijk aangegeven met houten wegwijzers, maar ik maakte ook veelvuldig gebruik van de handige kaarten op *Mapy.com*. Fietsen (in alle soorten en maten) zijn te huur op vele plekken, zoals in Es Pujols en in de haven van La Savina. Onmisbare sites zijn:

- *Formentera.es/nl/verken/activiteiten/groene-routes/*
- *Formenterarutesverdes.com/en/*
- *Affittoformentera.com/en/formentera-green-routes/*
- *Allformentera.com/nl/wat-te-doen-op-formentera/groene-routes-formentera/*